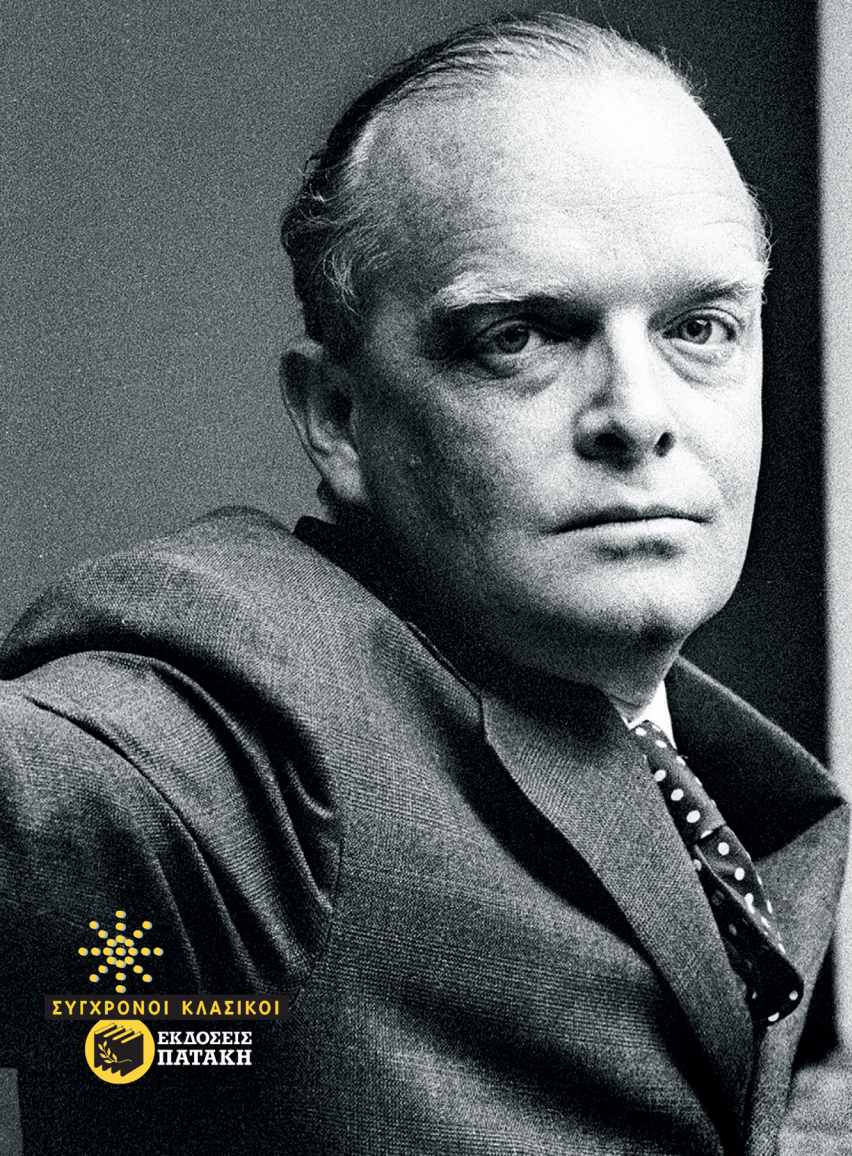


Τρούμαν Καπότε Εν ψυχρώ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΟΡΤΟ



ΕΝ ΨΥΧΡΩ

ΤΡΟΥΜΑΝ ΚΑΠΟΤΕ

ΕΝ ΨΥΧΡΩ

Η ΑΚΡΙΒΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ

Μετάφραση
ΛΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΟΡΤΩ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονοι Κλασικοί – 35

Τρούμαν Καπόττε, *En ψυχρώ*

Truman Capote, *In cold blood*

Μετάφραση: Αύγουστος Κορτώ

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Λένια Μαζαράκη

Σελιδοποίηση: ΦΑΣΜΑ ΑΦΟΙ Καπένη Κ. & Α. Ο.Ε.

Φιλμ, μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright© Truman Capote, 1965

Copyright renewed© Alan U. Schwartz, 1993

This translation is published by arrangement with Random House,

a division of Penguin Random House LLC

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε.

(Εκδόσεις Πατάκη), 2015

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Random House, Inc.,

Νέα Υόρκη, 1965

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Ιούνιος 2017

K.E.T. A137 K.E.Π. 432/17 ISBN 978-960-16-6898-7



ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΛΑΣΙΚΟΙ



**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΕΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Στον Τζακ Ντάνφου και στη Χάρπερ Λι
με αγάπη κι ευγνωμοσύνη*

Αδερφοί μου, άνθρωποι που μετά από μας ζείτε,
Η καρδιά σας για μας είτε να μην πετρώσει,
Διότι το έλεος για μας αν δεν αρνηθείτε
Σε σας πάλιν ως έλεος ο Κύριος θα δώσει.

Φρανσουά Βιγιόν, *Η μπαλάντα των κρεμασμένων*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α



Ευχαριστίες

13

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Οι τελευταίοι που τους είδαν ζωντανούς

15

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άγνωστοι δράστες

117

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η απάντηση

229

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η Τιμωρία

355

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΤΟ ΥΛΙΚΟ αυτού του βιβλίου που δεν προέκυψε από δική μου παρατήρηση είτε έχει ληφθεί από επίσημα έγγραφα είτε είναι το αποτέλεσμα συνεντεύξεων με τα άμεσα εμπλεκόμενα πρόσωπα – συνεντεύξεων συχνά αλληπάλληλων που διεξήχθησαν σε μεγάλο χρονικό διάστημα. Επειδή οι «συνεργάτες» αυτοί κατονομάζονται στο κείμενο, θα ήταν περιττό να τους αναφέρω και εδώ· μολαταύτα, θα ήθελα να εκφράσω κι επισήμως την ευγνωμοσύνη μου, διότι χωρίς την υπομονετική τους συνεργασία η δουλειά μου θα είχε καταστεί ανέφικτη. Επίσης, δε θα αποπειραθώ να απαριθμήσω όλους τους πολίτες της κομητείας Φίννεϋ οι οποίοι, αν και τα ονόματά τους δε μνημονεύονται στις ακόλουθες σελίδες, πρόσφεραν στον γράφοντα μια φιλοξενία και μια φιλία που μπορεί μονάχα να ανταποδώσει, αλλά όχι και να ξεπληρώσει. Ωστόσο, θα ήθελα να ευχαριστήσω ορισμένα άτομα, καθώς η συνεισφορά τους στο έργο μου υπήρξε πολύ συγκεκριμένη: τον δόκτορα Τζέιμς ΜακΚέιν, πρόεδρο του Πανεπιστημίου του Κάνσας· τον κύριο Λόγκαν Σάνφορντ και το προσωπικό του Γραφείου Ερευνών του Κάνσας· τον κύριο Τσαρλς ΜακΆτι, διευθυντή του σωφρονιστηρίου της πολιτείας του Κάνσας· τον κύριο Κλίφφορντ Ρ. Χόουπ Τζούνιορ, η βοήθεια του οποίου σε νομικά ζητήματα ήταν ανεκτίμητη· και τέλος, αν και θα 'πρεπε να βρισκείται πρώτος στη λίστα, χρωστώ

ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κύριο Ουίλλιαμ Σον του *New Yorker*, που με ενθάρρυνε να αναλάβω το όλο εγχείρημα, και η κρίση του υπήρξε απ' την αρχή ως το τέλος πολύτιμο στήριγμα.

T.K.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Οι τελευταίοι που τους είδαν ζωντανούς

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟΥ ΧΟΛΚΟΜΠ στέκει ψηλά στους σιτοβολώνες του δυτικού Κάνσας – μια μοναχική περιοχή που οι υπόλοιποι κάτοικοι του Κάνσας αποκαλούν «πέρα κει». Σε απόσταση εκατό περίπου χιλιομέτρων ανατολικά απ’ τα σύνορα με το Κολοράντο, η ύπαιθρος, με τον ψυχρό γαλανό ουρανό της και τον καθάριο αέρα της ερήμου, έχει μιαν ατμόσφαιρα που προσεγγίζει περισσότερο την Άγρια Δύση παρά τις μεσοδυτικές πολιτείες. Η προφορά των ντόπιων έχει την αγκυλωτή τραχύτητα του λιβαδιού, μιαν έρρινη χροιά χειρώνακτα του ράντσου, και πολλοί απ’ τους άντρες φορούν στενά ψηλοκάβαλα παντελόνια, καουμπόικα καπέλα και μπότες με τακούνι κι αιχμηρή μύτη. Η γη είναι επίπεδη και η θέα απίστευτα εκτενής: άλογα, κοπάδια βοοειδών και μια συστάδα από λευκά σιλό σιτηρών που υψώνονται με χάρη σαν αρχαιοελληνικοί ναοί – όλα ορατά όσο ακόμα ο ταξιδιώτης βρίσκεται χιλιόμετρα μακριά.

Και το Χόλκομπ είναι ορατό από μεγάλη απόσταση. Όχι ότι έχει και πολλά να δεις – μονάχα μιαν άσκοπη σύναξη κτιρίων χωρισμένη στο κέντρο απ’ τις κύριες ράγες της αμαξοστοιχίας της Σάντα Φε, ένα χτισμένο στα κουτουρού, θαρρείς, χωριουδάκι με νότιο σύνορο ένα καφετί κομμάτι του ποταμού Άρκανσο (που εδώ προφέρεται «Αρ-κάν-σας»), βόρεια τον αυτοκινητόδρομο 50 κι ανατολικά και δυτικά λιβάδια και σιτοχώραφα. Μετά τη βροχή ή όταν λιώνουν τα χιόνια, οι δρό-

μοι, δίχως όνομα όλοι τους, δίχως ίσκιο και πεζοδρόμιο, μετατρέπονται από απόφιο χώμα σε φριχτή λάσπη. Στη μίαν άκρη της πολίχνης στέκει ένα παλιό βλοσυρό κτίριο με μίαν ηλεκτρική πινακίδα στη στέγη –ΧΟΡΟΣ–, αλλά ο χορός έχει σταματήσει και η διαφημιστική επιγραφή μένει σκοτεινή χρόνια τώρα. Παραδίπλα υπάρχει άλλο ένα κτίριο με μίαν άσχετη επιγραφή, τούτη δω με ξεφτισμένα χρυσά γράμματα σε μια βρόμικη τζαμαρία – ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΟΛΚΟΜΠ. Η τράπεζα έκλεισε το 1933 και τα πρώην γραφεία καταμέτρησης μετατράπηκαν σε διαμερίσματα. Είναι η μία απ' τις δύο «πολυκατοικίες» της πολίχνης· η δεύτερη είναι μια ετοιμόρροπη έπαυλη, γνωστή ως εστία δασκάλων, καθώς σ' αυτή διαμένουν κάμποσα μέλη του διδακτικού προσωπικού του σχολείου. Αλλά η πλειοψηφία των σπιτιών του Χόλκομπ είναι μονώροφα ξύλινα κτίσματα με βεράντα στο μπροστινό μέρος.

Κοντά στον σταθμό η διευθύντρια του ταχυδρομείου, μια κάτισχηνη γυναίκα που φορά σακάκι από ακατέργαστο δέρμα, τζιν και καουμπόικες μπότες, εποπτεύει ένα ταχυδρομείο υπό διάλυση. Ο ίδιος ο σταθμός, με την κίτρινη σαν θιάφι μπογιά να ξεφτίζει στους τοίχους, είναι εξίσου θλιβερός: οι μεγάλοι συρμοί –ο Αρχηγός, ο Αρχιστράτηγος κι ο Ελ Καπιτάν– περνούν κάθε μέρα, μα οι διάσημες αυτές ταχείες δεν κάνουν ποτέ στάση στο Χόλκομπ. Κανένα επιβατηγό τρένο δε σταματά εδώ – μονάχα κάνα μεταγωγικό μια στο τόσο. Πέρα προς την εθνική υπάρχουν δυο σταθμοί ανεφοδιασμού, ο ένας εκ των οποίων χρησιμεύει και ως υποτυπωδώς εφοδιασμένο παντοπωλείο, ενώ ο άλλος σκαντζάρει και ως καφέ – το Καφέ Χάρτμαν, όπου η κυρία Χάρτμαν, η ιδιοκτήτρια, πουλάει σάντουιτς, καφέδες, αναψυκτικά και μπίρα με 3,2% αλκοόλ. (Το Χόλκομπ, όπως και το υπόλοιπο Κάνσας, είναι «στεγνό» από οινόπνευμα.)

Κι αυτό είναι όλο στην ουσία. Εκτός κι αν συμπεριλάβεις, ως οφείλεις, τα Εκπαιδευτήρια του Χόλκομπ, ένα περιποιη-

μένο ίδρυμα που αποκαλύπτει μια πραγματικότητα την οποία η υπόλοιπη κοινότητα, εμφανισιακά τουλάχιστον, καμουφλάρει: το γεγονός ότι οι γονείς που στέλνουν τα παιδιά τους σε αυτό το μοντέρνο και άρτια στελεχωμένο σχολείο – με τάξεις από νηπιαγωγείο μέχρι και λύκειο κι έναν στόλο λεωφορείων που μεταφέρει τους μαθητές, περί τους τριακόσιους εξήντα τον αριθμό, από πόλεις και χωριά σε ακτίνα ως και είκοσι έξι χιλιομέτρων– είναι, εν γένει, ευκατάστατοι άνθρωποι. Ραντσέρηδες κι αγρότες οι περισσότεροι, είναι ένα αμάλγαμα ανθρώπων της υπαίθρου με ρίζες που ποικίλλουν – γερμανικές, ιρλανδικές, νορβηγικές, μεξικάνικες, ακόμα και ιαπωνικές. Εκτρέφουν βοοειδή και πρόβατα και καλλιεργούν σιτάρι, σόργο, χορτάρι και ζαχαρότευτλα. Η δουλειά του αγρότη πάντα κρέμεται απ' την τύχη, αλλά στο δυτικό Κάνσας οι αγρότες θεωρούν τους εαυτούς τους «γεννημένους τζογαδόρους», διότι πρέπει να αρκούνται σε μια εξαιρετικά χαμηλή βροχόπτωση (45 εκατοστά βροχής κατά μέσο όρο ετησίως) και να υπομένουν τα βασανιστικά προβλήματα των αρδευτικών συστημάτων. Ωστόσο, τα τελευταία επτά χρόνια υπήρξαν ευλογία, καθώς δε σημειώθηκαν καθόλου ξηρασίες. Οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι της κομητείας του Φίννεϊ, στην οποία υπάγεται το Χόλκομπ, τα κατάφεραν καλά: έσοδα συγκεντρώθηκαν όχι μόνο από τις καλλιέργειες, αλλά κι από την εκμετάλλευση των άφθονων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και η εισροή του πλούτου αυτού αντανακλάται στο νέο σχολείο, στον πολυτελή διάκοσμο των αγροικιών και στα απόκριμνα, υπερχορεσμένα σιλό.

Μέχρι το πρωινό εκείνο, στα μέσα του Νοέμβρη του 1959, λίγοι ήταν οι Αμερικανοί –ή ακόμα και οι κάτοικοι του Κάνσας– που είχαν ακουστά το Χόλκομπ. Όπως τα νερά του ποταμού, όπως οι οδηγοί της εθνικής και τα κίτρινα τρένα που διασχίζουν τις ράγες της Σάντα Φε, το δράμα, υπό τη μορφή εξαιρετικών γεγονότων, δεν είχε κάνει ποτέ στάση εδώ.

Οι κάτοικοι του χωριού, διακόσιοι εβδομήντα τον αριθμό, ήταν ευχαριστημένοι μ' αυτό, απολύτως ευχαριστημένοι με την ύπαρξή τους στο πλαίσιο μιας συνηθισμένης ζωής – δουλειά, κυνήγι, τηλεόραση, εκδηλώσεις του σχολείου, πρόβα με τη χορωδία, συγκεντρώσεις της Νεολαίας Παραγωγικότητας και Αυτοβελτίωσης. Μα ξάφνου, αχάραγα εκείνο το πρωί του Νοέμβρη, ξημέρωμα Κυριακής, κάτι αλλόκοτοι ήχοι έπληξαν το φόντο των καθιερωμένων νυχτερινών θορύβων – τα υστερικά αλυχτίσματα των κογιότ, τον τριγμό των ξερόχορτων στον αέρα, το γοργό θρηνητικό σφύριγμα των συρμών που ξεμάκραιναν. Τη στιγμή που ακούστηκαν ουδείς στο κοιμισμένο Χόλκομπ τούς πήρε χαμπάρι – τους τέσσερις κρότους από την καραμπίνα που θέρισαν έξι ζώες. Όμως κατόπιν οι ντόπιοι, που μέχρι τότε δεν είχαν φόβο μεταξύ τους κι έτσι σπανίως κλείδωναν τις πόρτες τους, ένιωσαν τη φαντασία να αναπλάθει τους κρότους ξανά και ξανά – τις βλοσυρές εκπυρσοκροτήσεις που ήγειραν φλόγες κακοπιστίας, στην άγρια λάμψη των οποίων παλιοί γειτόνοι κοιτούσαν ο ένας τον άλλο παράξενα, λες και ήταν ξένοι.

*
**

Ο ιδιοκτήτης της Φάρμας Ρίβερ Βάλλεϋ, ο Χέρμπερτ Ουίλλιαμ Κλάττερ, ήταν σαράντα οκτώ ετών και από τα αποτελέσματα μιας πρόσφατης ιατρικής εξέτασης για ασφαλιστικούς λόγους ήξερε πως βρισκόταν σε άριστη φυσική κατάσταση. Παρότι φορούσε γυαλιά χωρίς σκελετό και ήταν μετρίου αναστήματος –γύρω στο ένα κι εβδομήντα πέντε– ο κύριος Κλάττερ είχε την κοψιά του άντρα του βαρύ. Φαρδιές πλάτες, μαλλιά σκούρα ακόμα, τετράγωνο σαγόνι κι ένα πρόσωπο όλο αυτοπεποίθηση που διατηρούσε μιαν υγιούς χροιάς νεανικότητα, ενώ τα δόντια του, κάτασπρα και τόσο δυνατά που σπάγανε καρύδι, ήταν ακόμα όλα στη θέση τους. Ζύγιζε εβδο-

μήντα κιλά – όπως τη μέρα που αποφοίτησε απ’ το Πανεπιστήμιο του Κάνσας, όπου είχε σπουδάσει αγροκομία. Δεν ήταν τόσο πλούσιος όσο ο γείτονάς του και πλουσιότερος κάτοικος του Χόλκομπ – ραντσέρης κι αυτός, ονόματι Τέυλορ Τζόουνς. Ήταν, ωστόσο, το γνωστότερο μέλος της κοινότητας, επιφανής τόσο σ’ αυτήν όσο και στο Γκάρντεν Σίτυ, την κοντινή έδρα της κομητείας, όπου και είχε ηγηθεί της οικονομικής επιτροπής για τον νεόδμητο Πρώτο Ναό των Μεθοδιστών, ένα κτίσμα που είχε στοιχίσει οκτακόσιες χιλιάδες δολάρια. Την περίοδο αυτή υπηρετούσε ως διευθυντής του Ομίλου Αγροτικών Οργανισμών του Κάνσας και το όνομά του ήταν πασίγνωστο και σεβαστό μεταξύ των αγροκόμων των μεσοδυτικών πολιτειών, όπως και σε ορισμένες υπηρεσίες της Ουάσινγκτον, όπου είχε διατελέσει μέλος της Ομοσπονδιακής Διεύθυνσης Αγροτικών Δανειοδοτήσεων επί προεδρίας Αϊζενχάουερ.

Ανέκαθεν βέβαιος για τις επιδιώξεις του σ’ αυτή τη ζωή, ο κύριος Κλάττερ τις είχε σε μεγάλο βαθμό πετύχει. Στο αριστερό του χέρι, σ’ ό,τι απέμενε από ένα δάχτυλο που είχε μακελέψει σ’ ένα αγροτικό μηχάνημα πριν από χρόνια, φορούσε μιαν απλή χρυσή βέρα η οποία συμβόλιζε, εδώ και είκοσι πέντε χρόνια, τον γάμο του με τη γυναίκα που λαχταρούσε νέος να παντρευτεί – την αδερφή ενός συμφοιτητή του, μια συνεσταλμένη, ευσεβή, λεπτεπίλεπτη κοπέλα ονόματι Μπόννι Φοξ, τρία χρόνια νεότερή του. Η Μπόννι τού είχε χαρίσει τέσσερα παιδιά – τρεις κόρες και τέλος έναν γιο. Η μεγαλύτερη κόρη, η Εβιάννα, παντρεμένη και μητέρα ενός αγοριού δέκα μηνών, έμενε στο βόρειο Ιλλινόι αλλά επισκεπτόταν συχνά το Χόλκομπ. Μάλιστα, τόσο αυτή όσο και η οικογένειά της αναμενόταν να καταφτάσουν εντός του δεκαπενθήμερου, καθώς οι γονείς της σχεδίαζαν για τη Γιορτή των Ευχαριστιών μια μεγάλη μάζωξη όλης της πατριάς Κλάττερ (που είχε τις ρίζες της στη Γερμανία· οι πρώτοι μετανάστες

του σογιού –Γερμανοί ονόματι Κλόττερ τότε– είχαν έρθει στην Αμερική το 1880)· πενήντα και πλέον συγγενείς είχαν προσκληθεί, πολλοί εκ των οποίων θα ταξίδευαν από μέρη τόσο μακρινά όσο το Παλάτκα της Φλόριντα. Ούτε η Μπέβερλυ, η δευτερότοκη κόρη, έμενε πλέον στη Φάρμα του Ρίβερ Βάλλεϋ, αλλά στο Κάνσας Σίτυ, όπου σπούδαζε νοσηλευτική. Η Μπέβερλυ ήταν αρραβωνιασμένη μ' έναν νεαρό φοιτητή βιολογίας που έχαιρε της αποδοχής του πατέρα της· οι προσκλήσεις για τον γάμο, που ήταν προγραμματισμένος για την εβδομάδα των Χριστουγέννων, είχαν ήδη τυπωθεί. Έτσι στο σπίτι απέμεναν μόνο ο γιος, ο Κένυον, που στα δεκαπέντε του είχε περάσει σε ύψος τον κύριο Κλάττερ, και η κατά έναν χρόνο μεγαλύτερη αδερφή του – η χαϊδεμένη κορασίδα της πόλης, η Νάνσυ Κλάττερ.

Σ' ό,τι αφορούσε την οικογένειά του ο κύριος Κλάττερ είχε μία μόνο σοβαρή έγνοια – την υγεία της γυναίκας του. Είχε «ευαίσθητα νεύρα» και πάθαινε «μικρές κρίσεις» – μ' αυτές τις εκφράσεις κουκούλωναν το πρόβλημα οι οικείοι της. Όχι πως η αλήθεια σχετικά με την «αρρώστια της δόλιας της Μπόννι» ήταν κατ' ελάχιστον μυστικό· όλοι ήξεραν ότι τα τελευταία πέντ' έξι χρόνια είχε νοσηλευτεί κατά περιόδους σε ψυχιατρεία. Ωστόσο, ακόμα και σ' αυτό το σκιώδες πεδίο πρόσφατα είχε πέσει φως. Την προηγούμενη Τετάρτη, επιστρέφοντας από δεκαπενθήμερη νοσηλεία στο Ιατρικό Κέντρο Ουέσλεϋ της Γουίτσιτα –το συνηθισμένο μέρος ανάρρωσής της–, η κυρία Κλάττερ είχε φέρει μετά βίας πιστευτά μαντάτα στον σύζυγό της· περιχαρής τον πληροφορήσε ότι η πηγή της δυστυχίας της, καταπώς είχε επιτέλους καταλήξει η ιατρική γνωμάτευση, δε βρισκόταν στο μυαλό της αλλά στη σπονδυλική της στήλη – επρόκειτο για κάτι σωματικό, εν προκειμένω για πίεση των σπονδύλων. Βεβαίως, έπρεπε να υποβληθεί σε επέμβαση και κατόπιν... κατόπιν, λοιπόν, θα γινόταν και πάλι «ο παλιός της εαυτός». Ήταν

άραγε πιθανό όλη η ένταση, όλη η απόσυρση, όλα τα κλάματα που έπνιγε στο μαξιλάρι με την πόρτα κλειδωμένη, όλα αυτά να οφείλονταν σε μια βλάβη στη ραχοκοκαλιά; Αν ήταν έτσι, τότε ο κύριος Κλάττερ θα μπορούσε, στη σύντομη ομιλία του στο τραπέζι την Ημέρα των Ευχαριστιών, να βγάλει έναν ευχαριστήριο λόγο άμωμης ευγνωμοσύνης.

Κατά κανόνα, η μέρα του κυρίου Κλάττερ άρχιζε στις έξι και μισή· συνήθως τον ξυπνούσαν η κλαγγή από τις μεταλλικές καρδάρες με το γάλα και οι ψιθυριστές συνομιλίες των πιτσιρικάδων που τις κουβαλούσαν – οι γιοι ενός εργάτη τους ονόματι Βικ Ίρσικ. Όμως τη μέρα εκείνη έμεινε στο κρεβάτι, αφήνοντας τους γιους του Βικ Ίρσικ να έρθουν και να φύγουν, διότι το περασμένο βράδυ, Παρασκευή και 13, είχε κουραστεί πολύ, αν και εν μέρει από ενθουσιασμό. Η Μπόννι είχε αναστήσει τον «παλιό της εαυτό» σαν να πρόσφερε μια πρόγευση της ομαλότητας, του ξανακερδισμένου σφρίγγους της, είχε βάψει τα χείλια της, είχε ξάσει τα μαλλιά της και, φορώντας καινούριο φουστάνι, τον είχε συνοδεύσει στα Εκπαιδευτήρια Χόλκομπ, όπου χειροκρότησαν μια σχολική παράσταση του Τομ Σόγιερ στην οποία η κόρη τους η Νάνσυ έπαιζε τον ρόλο της Μπέκυ Θάτσερ. Ο Κλάττερ το είχε απολαύσει, έβλεπε την Μπόννι να συναναστρέφεται κόσμο, νευρική αλλά μολαταύτα γελαστή και ομιλητική, ενώ και οι δυο τους καμάρωσαν τη Νάνσυ· είχε παίξει τόσο καλά, χωρίς να ξεχάσει ούτε μισή γραμμή απ' τον ρόλο της, και στα παρασκήνια τη συνεχάρη λέγοντας: «Ήσουν υπέροχη, αγάπη μου – σαν αληθινή δεσποσύνη του νότου». Οπότε και η Νάνσυ αντέδρασε κατά το γράμμα του ρόλου: έκανε μια βαθιά υπόκλιση με το κρινολίνο της και ρώτησε αν είχε το ελεύθερο να πάει με τ' αμάξι στο Γκάρντεν Σίτυ. Το σινεμά της κομητείας είχε μian ειδική προβολή στις έντεκα και τέταρτο, καθότι Παρασκευή και 13, με τίτλο «Σόου Φαντασμάτων», και θα πήγαιναν όλοι οι φίλοι της. Υπό άλλες συνθήκες ο κύριος

Κλάττερ θα απέρριπτε το αίτημα. Ο λόγος του ήταν νόμος, κι ένα απ' τα γράμματα του νόμου όριζε ότι η Νάνσου και ο Κένυον έπρεπε να βρίσκονται στο σπίτι στις δέκα το αργότερο τις καθημερινές και στις δώδεκα τα Σάββατα. Αλλά έχοντας μαλακώσει απ' τα χαρμόσινα γεγονότα της βραδιάς, εντέλει είχε συναινέσει. Και η Νάνσου είχε επιστρέψει γύρω στις δύο τα μεσάνυχτα. Την είχε ακούσει να μπαίνει και την είχε φωνάξει, αν και δεν ήταν στ' αλήθεια άνθρωπος που ύψωνε τη φωνή του, αλλά είχε δυο λόγια να της πει, όχι τόσο σε σχέση με την περασμένη ώρα όσο με τον νεαρό που την είχε φέρει στο σπίτι με τ' αμάξι – έναν μπασκετμπολίστα, ήρωα του σχολείου, ονόματι Μπόμπυ Ραπ.

Ο κύριος Κλάττερ συμπαθούσε τον Μπόμπυ, και για την ηλικία του, δεκαεφτά χρονών δηλαδή, τον θεωρούσε καθ' όλα αξιόπιστο και ευγενή νέο· ωστόσο, τα τρία χρόνια που επέτρεπε στη Νάνσου να βγαίνει «ραντεβού», εκείνη, παρ' όλη την ομορφιά και τη δημοτικότητά της, δεν είχε βγει ποτέ με κανένα άλλο αγόρι, και μολονότι ο κύριος Κλάττερ αντιλαμβανόταν ότι η τρέχουσα τάση των εφήβων της Αμερικής ήταν να γίνονται ζευγάρια, «να έχουν σταθερό δεσμό» και να φορούν «δαχτυλίδια αρραβώνων», αποδοκίμαζε το συνήθειο, ιδίως από τότε που, πρόσφατα σχετικά, κατά τύχη είχε συλλάβει την κόρη του και τον νεαρό Ραπ να φιλιούνται. Τότε είχε προτείνει στη Νάνσου να «ξεκολλήσει λίγο απ' τον Μπόμπυ», εξηγώντας της ότι μια σταδιακή υποχώρηση τώρα θα πλήγωνε και τους δυο τους πολύ λιγότερο απ' ό,τι ένας απότομος χωρισμός σε ύστερη φάση – διότι, όπως της υπενθύμισε, ο χωρισμός αυτός θα λάβαινε χώρα κάποια στιγμή οπωσδήποτε. Η οικογένεια Ραπ ήταν καθολική, ενώ οι Κλάττερ μεθοδιστές – γεγονός που από μόνο του θα έπρεπε να αρκεί για να δώσει τέλος σε ό,τι φαντασίωση περί γάμου έτρεφαν τόσο αυτή όσο και ο νεαρός. Η Νάνσου είχε φερθεί λογικά –τουλάχιστον, δεν είχε διαφωνήσει– και τώρα, προ-

τού την καληνυχτίσει, ο κύριος Κλάττερ τής απέσπασε την υπόσχεση να προχωρήσει σ' έναν σταδιακό χωρισμό με τον Μπόμπυ.

Και πάλι όμως, το περιστατικό είχε δυστυχώς μεταθέσει την ώρα που έπεφτε για ύπνο – κατά κανόνα στις έντεκα το βράδυ. Κατά συνέπεια, ήταν περασμένες εφτά όταν ξύπνησε, πρωί Σαββάτου, στις 14 Νοεμβρίου του 1959. Η γυναίκα του πάντα κοιμόταν όσο το δυνατόν περισσότερο. Ωστόσο, όση ώρα ο κύριος Κλάττερ ξυριζόταν, έκανε το μπάνιο του και ντυνόταν (φανελένιο παντελόνι, δερμάτινο σακάκι ραντσέρη και μαλακές μπότες ιππασίας) δεν ανησυχούσε μήπως την ξυπνήσει· κοιμόντουσαν σε χωριστές κρεβατοκάμαρες. Εδώ και κάμποσα χρόνια εκείνος κοιμόταν μόνος του στη μεγάλη κρεβατοκάμαρα στο ισόγειο του σπιτιού – ένα διώροφο κτίσμα από τούβλο και ξύλο με δεκατέσσερα δωμάτια συνολικά. Παρότι η κυρία Κλάττερ φύλαγε τα ρούχα της στις ντουλάπες της εν λόγω κρεβατοκάμαρας και τα λιγιστά καλλυντικά της μαζί με τα αναρίθμητα φάρμακά της στο μπάνιο που βρισκόταν μέσα στην κρεβατοκάμαρα, με τοίχους από γαλάζιο πλακάκι και υαλότουβλο, είχε εγκατασταθεί μόνιμα στο πρώην υπνοδωμάτιο της Εβιάννα, το οποίο, όπως και τα δωμάτια της Νάνσυ και του Κένυον, βρισκόταν στο πάνω πάτωμα.

Το σπίτι –που το μεγαλύτερο μέρος του το είχε σχεδιάσει ο ίδιος ο κύριος Κλάττερ, αποδεικνύοντας πως έκρυβε μέσα του έναν καθ' όλα λογικό και συγκρατημένο, καίτοι όχι ιδιαίτερα ευφάνταστο σε θέματα διάκοσμου, αρχιτέκτονα– είχε χτιστεί το 1948 και είχε στοιχίσει σαράντα χιλιάδες δολάρια. (Η αγοραστική αξία του είχε ανέλθει πλέον στις εξήντα χιλιάδες.) Χτισμένο στο τέρμα ενός μεγάλου ιδιωτικού δρόμου στη σκιά μιας δεντροστοιχίας από κινέζικες φτελιές, το όμορφο λευκό σπίτι, που έστεκε σε μian έκταση πλούσιου και καλοκουρεμένου γκαζόν Βερμούδας, έκανε μεγάλη αί-

σθηση στο Χόλκομπ· ήταν ένα απ' τα μέρη που τα έδειχνε ο κόσμος. Όσο για το εσωτερικό του, είχε αφράτα καφετιά χαλιά που διέκοπταν τη γυαλάδα και την ηχώ του ξύλινου βερνικωμένου πατώματος· το καθιστικό διέθετε έναν πελώριο, μοντέρνο καναπέ με επένδυση από τραχύ ύφασμα, που γυάλιζε από τις ασημιές μεταλλικές ίνες· και η κουζίνα είχε ειδικό χώρο για το πρωινό στον οποίο δέσποζε ένας πάγκος επενδυμένος με γαλάζιο και άσπρο πλαστικό. Αυτό το είδος επίπλωσης άρεσε τόσο στον κύριο όσο και στην κυρία Κλάττερ, όπως και στους περισσότερους γνωστούς τους, τα σπίτια των οποίων, σε γενικές γραμμές, ήταν παρόμοια επιπλωμένα.

Πέρα από μιαν οικονόμο που ερχόταν τις καθημερινές, οι Κλάττερ δεν είχαν άλλο οικιακό προσωπικό, έτσι από τότε που αρρώστησε η σύζυγός του και έφυγαν οι δύο μεγάλες θυγατέρες από το σπίτι ο κύριος Κλάττερ είχε μάθει αναγκαστικά να μαγειρεύει· πότε αυτός και πότε η Νάνσυ, αλλά κυρίως η Νάνσυ, ετοιμάζαν τα γεύματα της οικογένειας. Ο κύριος Κλάττερ απολάμβανε αυτή την αγγαρεία και είχε γίνει εξαιρετος μάγειρας – καμιά γυναίκα στο Κάνσας δεν έφτιαχνε καλύτερο αλατισμένο ψωμί και τα διάσημα μπισκοτάκια του με καρύδα ήταν τα πρώτα που έφευγαν σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις πώλησης γλυκών – ο ίδιος πάντως δεν έτρωγε πολύ· σε αντίθεση με τους άλλους ραντσέρηδες, προτιμούσε ένα σπαρτιάτικης λιτότητας πρωινό. Το πρωί εκείνο είχε αρκεστεί σ' ένα μήλο κι ένα ποτήρι γάλα· καθώς δεν πλησίαζε ούτε τον καφέ ούτε το τσάι, είχε συνηθίσει να ξεκινά τη μέρα του δίχως κάτι ζεστό στο στομάχι. Η αλήθεια είναι πως ήταν κατηγορηματικά αντίθετος σε όλα τα διεγερτικά, ακόμα και στα πλέον ήπια. Δεν κάπνιζε και φυσικά δεν έπινε· για την ακρίβεια, δεν είχε βάλει ποτέ αλκοόλ στο στόμα του και είχε την τάση να αποφεύγει τους ανθρώπους που έπιναν – μια συνθήκη που δεν είχε συρρικνώσει τον κύκλο των κοινωνικών του επαφών, όπως θα υπέθετε κανείς, διότι

το κέντρο αυτού του κύκλου συνίστατο από τα μέλη της Πρώτης Ενορίας Μεθοδιστών του Γκάρντεν Σίτυ, ένα εκκλησίασμα που αριθμούσε χίλια εφτακόσια μέλη, οι περισσότεροι εξ αυτών άνθρωποι τόσο εγκρατείς όσο επιθυμούσε για τις συναναστροφές του ο κύριος Κλάττερ. Ενώ φρόντιζε να μη γίνεται ενοχλητικός με τις πεποιθήσεις του, υιοθετώντας εκτός του οικείου του περιβάλλοντος έναν εξωτερικά μη επικριτικό αέρα, τις επέβαλλε στην οικογένειά του και μεταξύ των εργαζομένων στη φάρμα. «Σ' αρέσει το πισιτί;» ήταν η πρώτη ερώτηση που έκανε σε κάθε υποψήφιο υπάλληλο και ακόμα κι αν ο ερωτηθείς απαντούσε αρνητικά, όφειλε να υπογράψει μια σύμβαση εργασίας στην οποία περιλαμβανόταν ρήτρα που καθιστούσε τη σύμβαση άκυρη σε περίπτωση που ο υπάλληλος βρισκόταν να έχει στην κατοχή του οινοπνευματώδη. Ένας φίλος –ένας ηλικιωμένος πιονιέρος των ράντσων, ο κύριος Λυν Ράσσελ– είχε πει κάποτε στον κύριο Κλάττερ: «Δεν έχεις έλεος μέσα σου. Μα τον Θεό, ρε Χερμπ, έτσι κι έπιανες εργάτη σου να πίνει θα τον έδιωχνες κλοσηδόν, μακάρι να σκυλοπεινούσε η φαμελιά του». Ήταν ίσως η μόνη επίκριση που είχε δεχτεί ποτέ ο κύριος Κλάττερ ως εργοδότης. Κατά τα άλλα, ήταν γνωστός για την πραότητα και τη γενναιοδωρία του και για το γεγονός ότι πλήρωνε καλά και μοίραζε συχνά έκτακτα επιδόματα και δώρα· οι άντρες που είχε στη δούλεψή του –καμιά φορά ίσαμε δεκαοκτώ τον αριθμό– είχαν ελάχιστες αφορμές να διαμαρτύρονται.

Αφού ήπια το γάλα του και φόρεσε ένα κασκέτο με επένδυση από προβιά, ο κύριος Κλάττερ πήρε το μήλο του και βγήκε έξω να ρίξει μια ματιά στο ράντσο. Ο καιρός ήταν ιδανικός για να φας το μηλαράκι σου έξω· ένα πάλλευκο φως χυνόταν απ' τον καταγάλανο ουρανό κι ένα ανατολικό αεράκι θρούιζε ανάμεσα στα τελευταία φύλλα της δεντροστοιχίας χωρίς να τα ρίχνει. Το φθινόπωρο αποζημιώνει το δυτικό Κάνσας για τα δεινά που του επιβάλλουν οι υπόλοιπες εποχές· για τους δρι-

μείς χειμερινούς ανέμους απ' το Κολοράντο και για το χιόνι που φτάνει ως τον γοφό και ξεκληρίζει τα πρόβατα· για τη λασπουριά και τις αλλόκοτες πεδινές ομίχλες της άνοιξης· και για τα καλοκαίρια, όταν ακόμα και τα κοράκια αποζητούν τη λιγροστή σκιά και η ξανθή απεραντοσύνη των σιτηρών θροϊζει στον πυρωμένο αέρα. Και με τα πολλά, αφού περάσει κι ο Σεπτέμβρης, ένας αλλιιώτικος καιρός καταφτάνει, ένα γαιΐδουροκαλόκαιρο που καμιά φορά διαρκεί ίσαμε τα Χριστούγεννα. Καθώς ο κύριος Κλάττερ ατένιζε την καλύτερη εκδοχή της εποχής, ήρθε να του κρατήσει συντροφιά ένα ημίαιμο κόλει και μαζί κίνησαν προς το μαντρί των βοοειδών, που βρισκόταν πλάι σ' έναν απ' τους τρεις αχυρώνες της φάρμας.

Ο ένας απ' τους αχυρώνες ήταν μια γιγαντιαίων διαστάσεων προκάτ ημικυκλική αποθήκη από λαμαρίνα, ξέχειλη από δυτικό σόργο, ενώ ένας άλλος περιέκλειε έναν σκοτεινό, μυρωδάτο λόφο από σόργο που άξιζε κάμποσα λεφτά – καμιά εκατοστή χιλιάρια. Το ποσό αυτό από μόνο του συνιστούσε μιαν αύξηση ύψους σχεδόν 4.000% σε σχέση με το εισόδημα του κυρίου Κλάττερ το έτος 1934 – τη χρονιά που παντρεύτηκε την Μπόννι Φοξ και μετακόμισαν μαζί απ' τη γενέτειρά τους, το Ρότζελ, στο Γκάρντεν Σίτυ, όπου είχε βρει δουλειά ως βοηθός του αγρονόμου της κομητείας Φίννεϋ. Χαρακτηριστικό δείγμα του εργατικού του χαρακτήρα ήταν ότι χρειάστηκαν μόλις επτά μήνες για να πάρει προαγωγή· τουτέστιν, για να αναλάβει ο ίδιος τη διεύθυνση της κομητειακής αγρονομίας. Τα χρόνια που διατήρησε το αξίωμα – απ' το 1935 ως το 1939 – ήταν η πλέον άνυδρη και σφιχτή περίοδος που είχε ζήσει η περιοχή απ' τον καιρό των πρώτων λευκών εποίκων, και ο νεαρός Χερμπ Κλάττερ, καθώς διέθετε μυαλό που έπαιρνε πολλές στροφές και είχε γνώση των τελευταίων εξελίξεων στην αγροτική παραγωγή, ήταν ιδεώδης ως ενδιάμεσος μεταξύ της κυβέρνησης και των ζορισμένων αγροτών· οι άντρες αυτοί χρειάζονταν την αισιοδοξία και την

καταρτισμένη καθοδήγηση του συμπαθούς νεαρού που έδειχνε να ξέρει καλά τη δουλειά του. Μολτατάτα, ο Κλάττερ δεν έκανε τη δουλειά που ήθελε στ' αλήθεια· γιος γεωργού ο ίδιος, είχε εξαρχής στόχο την απόκτηση και τη διαχείριση δικής του αγροτικής μονάδας. Για να πραγματοποιήσει το όνειρό του, παραιτήθηκε απ' το κομητειακό πόστο έπειτα από τέσσερα χρόνια και σε έκταση που είχε μισθώσει με δανεικά δημιούργησε, σε εμβρυϊκή μορφή, τη Φάρμα Ρίβερ Βάλλεϋ (την Κοιλιάδα του Ποταμού, ένα όνομα που το δικαιολογούσε η τεθλασμένη παρουσία του ποταμού Άρκανσο, αλλά σαφώς όχι η ύπαρξη οποιασδήποτε κοιλάδας). Επρόκειτο για ένα εγχείρημα που πολλοί συντηρητικά σκεπτόμενοι κάτοικοι της κομητείας Φίννεϋ αντιμετώπισαν με θυμηδία, σαν να λέγανε «για δείξε μας τι θα καταφέρεις» – μιλάμε για παλαιίμαχους αγρότες που απολάμβαναν να τσιγκλίζουν τις σπουδαγμένες ιδέες του νεαρού επί του θέματος: «Όλα καλά, Χερμπ. Πάντα ξέρεις το καλύτερο όταν πρόκειται για γη αλλουνού. Φύττεψε αυτό, εκχέρσωσε εκείνο... Όμως αλλιώς θα τα 'λεγες αν η γη ήτανε δική σου». Ωστόσο, έκαναν λάθος· τα πρώτα πειράματα στέφθηκαν με επιτυχία – εν μέρει διότι, τα πρώτα χρόνια, ο Χερμπ δούλεψε δεκαοκτώ ώρες την ημέρα. Αναποδιές έτυχαν κάμποσες – δυο φορές η σοδειά του σταριού τού βγήκε σκάρτη κι έναν χειμώνα έχασε μερικές εκατοντάδες πρόβατα σε μια χιονοθύελλα· μα έπειτα από μια δεκαετία η ιδιοκτησία του κυρίου Κλάττερ ξεπερνούσε τις τρεις χιλιάδες στρέμματα, ενώ μίσθωνε άλλες δώδεκα χιλιάδες στρέμματα – κι αυτό, όπως παραδέχονταν οι συνάδελφοί του, ήταν «καλή μπάζα». Στάρι, σόργο, χαρτονομή με βεβαίωση ποικιλίας – απ' αυτές τις σοδειές εξαρτιόταν η ευημερία της φάρμας. Και τα ζώα ήταν σημαντικά – τα πρόβατα και ιδίως τα βοοειδή. Ένα κοπάδι κάμποσων εκατοντάδων αγελάδων ράτσας Χέρφορντ δημιούργησε τη φίρμα Κλάττερ, αν και δεν το φανταζόσουν βλέποντας το ανάριο

μαντρί που προοριζόταν για δαμάλια που ανάρρωναν, μερικές αγελάδες για άρμεγμα, τα γατιά της Νάνσυ και την Μπέιμπ, τη μασκότη της οικογένειας – μια γέριχη χοντρή φοράδα οργώματος που δεν έφερε ποτέ αντίρρηση να βολοδέρνει με τρία και τέσσερα πιτσιρίκια καβάλα στη φαρδιά της ράχη.

Ο κύριος Κλάττερ έδωσε τώρα στην Μπέιμπ το κοτσάνι του μήλου του, καλημερίζοντας έναν άντρα που μάζευε σκουπίδια με την τσουγκράνα στο μαντρί – τον Άλφρεντ Στέκλαϊν, τον μοναδικό υπάλληλο που ζούσε μόνιμα στη φάρμα. Οι Στέκλαϊν και τα τρία τους παιδιά έμεναν σ' ένα σπιτάκι καμιά εκατοστή μέτρα απ' την κυρίως αγροικία: εκτός από αυτούς, οι κοντινότεροι γείτονες των Κλάττερ έμεναν σε απόσταση κοντά ένα χιλιόμετρο. Ο Στέκλαϊν είχε μακρύ πρόσωπο και καφετιά δόντια. Ρώτησε τον κύριο Κλάττερ: «Έχετε καμιά συγκεκριμένη δουλειά κατά νου για σήμερα; Γιατί έχουμε άρρωστο στο σπίτι. Το μωρό μας. Η κυρά μου κι εγώ ήμασταν όλη νύχτα στο πόδι να τη φροντίζουμε. Έλεγα να την πετάξω μέχρι τον γιατρό». Κι ο κύριος Κλάττερ, αφού εξέφρασε τη συμπαράστασή του, είπε πως εννοείται, ασφαλώς και να πάρει ρεπό για σήμερα, κι αν μπορούσαν να κάνουν κάτι αυτός και η σύζυγος, να μη διστάσει να τους το πει. Έπειτα, με το σκυλί να τρέχει μπροστά του, κατευθύνθηκε νότια προς τους αγρούς, που είχαν τώρα χρώμα λιονταρίσιο και χρύσιζαν ολόλαμπροι με το χνούδι που άφηγε ο θερισμός.

Το ποτάμι βρισκόταν προς αυτή την κατεύθυνση κοντά στην όχθη του υπήρχε ένας μικρός οπωρώνας – ροδακινιές, αχλαδιές, κερασιές και μηλιές. Πριν από μισό αιώνα, σύμφωνα με τις μνήμες των ντόπιων, ένας ξυλοκόπος θα ήθελε βαριά βαριά ένα δεκάλεπτο για να κόψει με το τσεκούρι του όλα τα δέντρα του δυτικού Κάνσας. Ακόμα και σήμερα μονάχα λεύκες και κινέζικες φτελιές –αιθαλείς κι αδιάφορες στη δίψα σαν κάκτοι– φυτεύονται συστηματικά. Ωστόσο, όπως έλεγε συχνά ο κύριος Κλάττερ, «Δυόμισι πόντοι βρο-

χής παραπάνω, κι ο τόπος αυτός θα 'ταν παράδεισος – επίγεια Εδέμ». Το σύδεντρο των οπωροφόρων στην ακροποταμιά ήταν η προσπάθειά του να αναπλάσει, με ή χωρίς βροχή, ένα κομματάκι αυτού του παραδείσου, της καταπράσινης, ευωδιαστής απ' τις μηλιές Εδέμ που φανταζόταν. Η γυναίκα του είχε πει μια φορά: «Ο άντρας μου νοιάζεται περισσότερο για κείνα τα δέντρα απ' ό,τι για τα ίδια του τα παιδιά» κι όλοι οι κάτοικοι του Χόλκομπ θυμούνταν τη μέρα που ένα μικρό αεροπλάνο που είχε πάθει βλάβη συνετρίβη στις ροδακινιές. «Ο Χερμπ κόντεψε να σαλτάρει! Καλά καλά δεν είχε σταματήσει ακόμα ο έλικας, και κόλλησε στα μούτρα του πιλότου μια μήνυση».

Περωνώντας μέσα απ' τον οπωρώνα, ο κύριος Κλάττερ προχώρησε παράλληλα με το ποτάμι, που σε αυτό το σημείο ήταν ρηχό και διάσπαρτο με νησίδες – ξέρες μες στο ρέμα από μαλακή άμμο σαν μικρές παραλίες, στις οποίες κάτι Κυριακές του πάλαι ποτέ, αργίες με ζέστη τον καιρό που η Μπόννι είχε ακόμα «όρεξη για πράγματα», κουβαλούσαν ως εκεί καλάθια του πικνίκ κι όλη η οικογένεια περνούσε τ' απόγευμα περιμένοντας το τσίτωμα της πετονιας. Ο κύριος Κλάττερ σπανίως συναντούσε καταπατητές στη φάρμα του· καθώς βρισκόταν δύομισι χιλιόμετρα απ' την εθνική και ήταν προσβάσιμη μονάχα από παράδρομους, δεν ήταν ένα μέρος όπου ο άγνωστος φτάνει κατά τύχη. Τώρα όμως, ξαφνικά, εμφανίστηκε ένα ολόκληρο μπουλούκι εισβολέων κι ο Τέντυ, ο σκύλος, όρμησε προς το μέρος τους γαβγίζοντας σαν να τους προκαλούσε να κάνουν ένα ακόμα βήμα. Παράξενο όμως για τον Τέντυ. Αν και ήταν καλός φύλακας, ξύπνιος κι έτοιμος να κάνει χαλασμό, η ανδρεία του είχε ένα ελάττωμα: έτσι κι έβλεπε όπλο, όπως τώρα –διότι οι εισβολείς ήταν οπλισμένοι–, κατέβαζε το κεφάλι κι έβαζε την ουρά κάτω απ' τα σκέλια. Κανείς δεν μπορούσε να καταλάβει τον λόγο, διότι κανείς δεν ήξερε την ιστορία του, παρά μονάχα ότι τον είχε βρει

αδέσποτο ο Κένυον πριν από χρόνια και τον είχε υιοθετήσει. Οι άγνωστοι επισκέπτες αποδείχτηκαν πέντε κυνηγοί φασιανών απ' την Οκλαχόμα. Η κυνηγετική περίοδος του φασιανού στο Κάνσας, διάσημη ατραξιόν του Νοέμβρη, προσελκύει στίφη κυνηγών απ' τις γύρω πολιτείες, και την τελευταία εβδομάδα στρατιές ολόκληρες με καρό τραγιάσκες είχαν παρελάσει στις φθινοπωρινές εκτάσεις, τρομάζοντας και σκοτώνοντας με σκάγια για πτηνά δεκάδες απ' τα μεγάλωσυμα, καλοθρεμμένα πουλιά. Κατά το έθιμο, οι κυνηγοί, αν δεν είναι επίσημοι προσκεκλημένοι, υποτίθεται πως δίνουν στον ιδιοκτήτη της γης ένα ποσό για να έχουν το ελεύθερο να θηρεύσουν τη λεία τους στα εδάφη του, μα όταν οι τύποι απ' την Οκλαχόμα προσφέρθηκαν να πληρώσουν για τα θηρευτικά δικαιώματα, ο κύριος Κλάττερ μειδίασε. «Δεν είμαι τόσο φτωχάδακι όσο φαίνομαι. Κάντε δουλειά σας και πιάστε όσα θέλετε» είπε. Κι έπειτα, αγγίζοντας το γείσο του κασκέτου του, κατευθύνθηκε προς το σπίτι για να αναλάβει τις δουλειές της ημέρας, δίχως να γνωρίζει πως θα ήταν η στερνή του.

*
**

Όπως κι ο κύριος Κλάττερ, ο νεαρός άντρας που έτρωγε το πρωινό του σ' ένα καφέ ονόματι Λιτλ Τζούελ δεν έπινε ποτέ του καφέ. Προτιμούσε την τζιτζιμπίρα. Τρεις ασπιρίνες, μια παγωμένη τζιτζιμπίρα και κάμποσα Πολ Μολ που τα κάπνιζε το 'να πίσω απ' τ' άλλο – αυτό το μενού συνιστούσε για τον νεαρό τη σωστή «πρωινή μάσα». Ρουφώντας το αναψυκτικό του και καπνίζοντας, περιεργαζόταν έναν χάρτη απλωμένο στον πάγκο μπροστά του –έναν χάρτη του Μεξικού από αλυσίδα βενζινάδικων–, αλλά δυσκολευόταν να συγκεντρωθεί γιατί περίμενε έναν φίλο, κι ο φίλος είχε αργήσει. Κοίταξε έξω απ' την τζαμαρία τον σιωπηλό δρόμο της

πολίχνης, έναν δρόμο που είχε πρωταντικρίσει μόλις την προηγούμενη μέρα. Ο Ντικ ήταν ακόμα άφαντος. Μα θα 'ρχόταν, δεν μπορεί· εξάλλου, ο σκοπός της συνάντησής τους ήταν ιδέα του Ντικ, δική του «μπάζα». Κι όταν ολοκληρωνόταν – Μεξικό. Ο χάρτης ήταν φθαρμένος και χιλιοδιαβασμένος, τόσο που είχε γίνει μαλακός σαν κομμάτι από λεπτό λείο δέρμα. Στην άλλη γωνία, στο δωμάτιο του ξενοδοχείου όπου έμενε, υπήρχαν εκατοντάδες παρόμοιοι χάρτες – φθαρμένοι χάρτες κάθε πολιτείας των ΗΠΑ, κάθε επαρχίας του Καναδά, κάθε χώρας της Νότιας Αμερικής – διότι ο νεαρός ήταν ακατάπαυστος ονειρευτής ταξιδιών, κάμποσα απ' τα οποία είχε πραγματοποιήσει κιόλας: στην Αλάσκα, στη Χαβάη και στην Ιαπωνία, καθώς και στο Χονγκ Κονγκ. Και τώρα, χάρη σ' ένα γράμμα, σε μια πρόσκληση σε «μπάζα», να τος πάλι μ' όλα του τα υπάρχοντα: μια χαρτονένια βαλίτσα, μια κιθάρα και δυο πελώρια κασόνια με βιβλία, χάρτες, τραγούδια, ποιήματα και παλιά γράμματα, που ζύγιζαν κοντά διακόσια πενήντα κιλά. (Τι μούτρα είχε κάνει ο Ντικ όταν είδε τα κασόνια! «Χριστέ και Παναγία, ρε συ Πέρρου. Σέρνεις μαζί σου όλο αυτό το σκουπιδαριό;» Κι ο Πέρρου είχε αποκριθεί: «Σκουπιδαριό; Μόνο ένα απ' τα βιβλία μου κόστισε τριάντα δολάρια».) Και να τος τώρα στο Ολείθε του Κάνσας. Παράξενο, αν το σκεφτείς· φαντάσου να επιστρέφεις στο Κάνσας, τη στιγμή που μόλις τέσσερις μήνες πριν είχες ορκιστεί, πρώτα στη Διεύθυνση Αναστολών της πολιτείας κι έπειτα στον εαυτό σου, ότι δε θα ξαναπατούσες το πόδι σου εντός των συνόρων της πολιτείας. Ε, δε θα 'μενε και πολύ.

Ονόματα πόλεων κυκλωμένα με μελάνι γέμιζαν τον χάρτη. ΚΟΖΟΥΜΕΛ, ένα νησί κοντά στα παράλια του Γιουκατάν, όπου, καταπώς είχε διαβάσει σ' ένα αντρικό περιοδικό, μπορούσες «να πετάξεις τα ρούχα σου, να φορέσεις μονάχα ένα χαλαρό χαμόγελο και να ζήσεις σαν μαχαραγιάς μ' όσες γυναίκες θέλεις μόνο με 50 δολάρια τον μήνα!». Απ' το ίδιο άρ-

θρο είχε απομνημονεύσει κι άλλες ελκυστικές δηλώσεις: «Το Κοζουμέλ είναι προπύργιο ενάντια σε κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές πιέσεις. Κανένας αξιωματούχος δεν ταλαιπωρεί τον ιδιώτη σε αυτό το νησί» και «Κάθε χρόνο σμήνη παπαγάλων έρχονται απ' την ενδοχώρα για να εναποθέσουν τα αυγά τους». Το ΑΚΑΠΟΥΛΚΟ σήμαινε φαροντούφεκο, καζίνο κι αγχωμένες πλούσιες· και η ΣΙΕΡΡΑ ΜΑΔΡΕ σήμαινε χρυσάφι, σήμαινε τον *Θησαυρό της Σιέρρα Μάδρε*, μια ταινία που είχε δει οκτώ φορές. (Ήταν η κορυφαία ταινία του Μπόγκαρτ, αλλά κι ο γέρος που έπαιζε τον χρυσοθήρα, αυτός που θύμιζε στον Πέρρυ τον πατέρα του, ήταν επίσης φοβερός. Ουόλτερ Χιούστον τον έλεγαν. Και ναι, ό,τι είχε πει στον Ντικ ήταν αλήθεια, όντως ήξερε τα μέσα και τα έξω της χρυσοθηρίας, καθώς του τα 'χε διδάξει ο πατέρας του, που ήταν επαγγελματίας χρυσοθήρας. Οπότε γιατί να μην αγοράσουν οι δυο τους ένα ζευγάρι άλογα για κουβάλημα και να δοκιμάσουν την τύχη τους στη Σιέρρα Μάδρε. Όμως ο Ντικ, πρακτικό πνεύμα ο Ντικ, είχε πει: «Όπα, κούκλα, όπα. Το 'χω ξαναδεί το έργο. Στο τέλος όλοι καταλήγουν παλαβοί. Απ' τον πυρετό του χρυσού και τις βδέλλες και τις άθλιες συνθήκες γενικώς. Κι έπειτα, όταν βρήκαν το χρυσάφι – θυμάσαι που έπιασε ένας δυνατός αέρας και το πήρε όλο και το σήκωσε;».) Ο Πέρρυ δίπλωσε τον χάρτη. Πλήρωσε την τζιτζιμπίρα και σηκώθηκε. Καθιστός έμοιαζε κάτι παραπάνω από κανονικό άντρα, γεροδεμένος, με πλάτες, μπράτσα και τον ευρύ, σκυφτό κορμό του αρσιβαρίστα – η άρση βαρών, εξάλλου, ήταν το χόμπι του. Μα κάποια μέρη του σώματός του δεν είχαν τις σωστές αναλογίες. Τα μικροσκοπικά του πόδια, χωμένα σε κοντές μαύρες μπότες με ατσάλινα κουμπώματα, θα χωρούσαν άνετα σε ντελικάτα γυναικεία παπούτσια χορού· όταν σηκωνόταν διαπίστωνες ότι ήταν κοντός σαν δωδεκάχρονο κι άξαφνα, όπως βάδιζε κορδωμένος με τα κοντά του ποδαράκια, που φάνταζαν αλλόκοτα ανε-

παρκή για τον ενήλικο, δεμένο κορμό που στήριζαν, δεν έμοιαζε τόσο με καλοφτιαγμένο φορτηγατζή όσο με βετεράνο τζόκεϊ ιπποδρομιών, υπερβολικά μυώδη για το μπόι του.

Έξω απ' το καφέ ο Πέρρυ στάθηκε αντίκρυ στον ήλιο. Ήταν εννιά παρά τέταρτο κι ο Ντικ τον είχε στήσει μισή ώρα· ωστόσο, αν ο ίδιος ο Ντικ δεν είχε επιμείνει μέχρι υπερβολής στη σημασία κάθε λεπτού του επόμενου εικοσιτετραώρου, δε θα το πρόσεχε καν. Ο χρόνος σπανίως τον βάραινε, διότι είχε πολλές μεθόδους να τον κάνει να περνά – ανάμεσα σ' αυτές ήταν το να κοιτιέται στον καθρέφτη. Ο Ντικ είχε επισημάνει μια φορά: «Έτσι και δεις καθρέφτη παθαίνεις διάλειψη θαρρείς. Λες και κοιτάς κάνα φίνο γκομενάκι. Δηλαδή, για όνομα του Θεού, δεν κουράζεσαι;». Κάθε άλλο· η θέα του προσώπου του τον μάγευε. Κάθε γωνία του έδινε κι άλλη εντύπωση. Ήταν πρόσωπο νεραϊδόπαιδου και οι πειραματισμοί στον καθρέφτη τού είχαν μάθει πώς να επιφέρει ο ίδιος τις αλλαγές, πώς να μοιάζει πότε βλοσυρός κι απειλητικός, πότε σκανταλιάρης, πότε βαθυστόχαστος και μελαγχολικός· ελαφρά κλίση της κεφαλής, λίγο σούφρωμα στα χείλια, και ο διεφθαρμένος τσιγγάνος μεταμορφωνόταν σε ευγενή νέο και ρομαντική ψυχή. Η μητέρα του ήταν καθαρόαιμη Τσερόκι· απ' αυτήν είχε κληρονομήσει τα χρώματά του – το σχεδόν μπλαβί, σκούρο δέρμα, τα μαύρα, υγρά μάτια, τα κατάμαυρα μαλλιά που τα πάστωνε με μπριγιαντίνη και που ήταν αρκετά ώστε να του παρέχουν δασύτριχες φαβορίτες και μια πλούσια γυαλιστερή φράντζα. Η δωρεά της μητέρας του ήταν εμφανής· του πατέρα του, ενός φακιδιάρη, κοκκινότριχη Ιρλανδού, όχι τόσο. Ήταν λες και το ινδιάνικο αίμα είχε αφανίσει κάθε ίχνος της κέλτικης ρίζας του. Και πάλι όμως, τα ρόδινα χείλια και η ανασηκωμένη μυτούλα επιβεβαίωναν την παρουσία της ρίζας αυτής, όπως κι εκείνο το γνώρισμα της αεικίνητης αλητείας, της ξιπασμένης ιρλανδικής εγωπάθειας, που συχνά ενεργοποιούσε τη μάσκα του

Τσερόκι και καταλάμβανε εξ ολοκλήρου τον έλεγχο όταν ο Πέρρυ έπαιζε την κιθάρα του και τραγουδούσε. Το τραγούδι και η σκέψη να τραγουδήσει μπροστά σε κοινό ήταν άλλος ένας υπνωτιστικός τρόπος με τον οποίο ροκάνιζε τις ώρες. Πάντα χρησιμοποιούσε το ίδιο νοερό σκηνικό – ένα νυχτερινό κλαμπ στο Λας Βέγκας, που τύχαινε να 'ναι η γενέτειρά του. Ένας καλαίσθητος χώρος γεμάτος διασημότητες αφοσιωμένες όλο ενθουσιασμό στο συναρπαστικό νέο αστέρι που έλεγε το διάσημο τραγούδι του –με βιολιά στην υπόκρουση– «I'll Be Seeing You» κι έκανε ανκόρ με την τελευταία μπαλάντα που είχε συνθέσει:

*Κάθε Απρίλη σμήνη παπαγάλων
Πετάνε πάνωθ'ε μας σαν χαλί,
Κόκκινο, πράσινο, βαθύ πορτοκαλί.
Τους βλέπω να πετάν, κι ακούω στα ύψη
Το τραγούδι τους να λέει πως μου 'χεις λείψει...*

(Όταν είχε πρωτακούσει τη συγκεκριμένη μπαλάντα ο Ντικ είχε σχολιάσει: «Οι παπαγάλοι δεν τραγουδάνε. Μπορεί να μιλάνε. Να σκούζουν. Αλλά, διάολε, δεν τραγουδάνε ποτέ». Βέβαια, ο Ντικ παραήταν πρακτικά σκεπτόμενος, υπερβολικά προσγειωμένος –δεν ένιωθε από μουσική, από ποίηση–, κι ωστόσο, αν τα 'βαζες κάτω να τα σκεφτείς, η προσγειωμένη προσέγγιση του Ντικ σε κάθε θέμα ήταν το πρωταρχικό στοιχείο που είχε προσελκύσει τον Πέρρυ, διότι έκανε τον Ντικ να φαντάζει, σε σύγκριση με τον ίδιο, τόσο αυθεντικά σκληροτρογάηλο, άτρωτο, «πέρα για πέρα αρσενικό».)

Μολαταύτα, όσο ευχάριστη κι αν ήταν αυτή η ονειροπόληση με φόντο το Βέγκας, ωχριούσε μπροστά σ' ένα άλλο απ' τα οράματά του. Απ' όταν ήταν παιδί, για πάνω απ' τα μισά απ' τα τριάντα ένα του χρόνια, έστελνε παραγγελίες για συγκεκριμένα βιβλία και περιοδικά («Κάντε ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ με καταδύσεις! Εκπαιδευτείτε στο σπίτι και στον ελεύθερο

χρόνο σας. Κερδίστε χοντρά λεφτά γρήγορα κι εύκολα με τον εξοπλισμό καταδύσεων Skin and Lung Diving. Περιλαμβάνεται ΔΩΡΕΑΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ...») και απαντούσε σε διαφημιστικές αγγελίες («ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΟΝ ΒΥΘΟ! Πενήντα αυθεντικοί χάρτες! Απίστευτη προσφορά...») που τροφοδοτούσαν τη λαχτάρα του να πραγματοποιήσει μια περιπέτεια που η φαντασία του του επέτρεπε να βιώνει ξανά και ξανά: το όνειρο να βυθίζεται σε άγνωστα νερά, όλο και πιο βαθιά προς το σημείο όπου η καταπράσινη θάλασσα σκούραινε σαν το σούρουπο, ξεγλιστρώντας από φολιδωτούς φύλακες με μοχθηρό μάτι που φρουρούσαν το ναυάγιο κάποιου καραβιού στα βάθη – ένα σπανιόλικο γαλιόνι, μ' ένα πνιγμένο φορτίο από διαμάντια και μαργαριτάρια, και σεντούκια ξέχειλα απ' το χρυσάφι.

Ένα αυτοκίνητο κόρναρε. Επιτέλους – ήρθε ο Ντικ.

*
**

«Για όνομα του Θεού, Κένυον! Σ' ακούσαμε!»

Ως συνήθως, του Κένυον του 'χε μπει ο διάλογος μέσα του. Οι φωνές του αντηχούσαν στις σκάλες: «Νάνσυ! Τηλέφωνο!».

Ευπόλυτη, με τις πιτζάμες, η Νάνσυ κατέβηκε βιαστικά τα σκαλιά. Υπήρχαν δύο τηλέφωνα στο σπίτι – ένα στο δωμάτιο που ο πατέρας της χρησιμοποιούσε ως γραφείο κι ένα στην κουζίνα. Η Νάνσυ σήκωσε το τηλέφωνο της κουζίνας. «Παρακαλώ; Α, καλημέρα σας, κυρία Κατς».

Και η κυρία Κλάρενς Κατς, σύζυγος ενός αγρότη που έμενε πιο πέρα στην εθνική, είπε: «Μα είπα στον μπαμπά σου να μη σε ξυπνήσει. Του είπα, η Νάνσυ θα 'ναι πτώμα μετά την εξάισια παράσταση που έδωσε χτες βράδυ. Ήσουν θαυμάσια, καλή μου. Κι αυτές οι λευκές κορδέλες στα μαλλιά σου! Κι εκεί που νόμιζες ότι ο Τομ Σόγιερ ήταν νεκρός – είχες δακρύσει στ' αλήθεια. Τύφλα να 'χουν οι ηθοποιοί στην

τηλεόραση. Αλλά ο μπαμπάς σου μου είπε ότι ήταν ώρα πια να σηκωθείς· βασικά, *όντως* κοντεύει εννιά. Να σου πω τώρα τι σε ήθελα, καλή μου – η κορούλα μου, η μικρή μου Τζολίν, θέλει σαν τρελή να φτιάξει μια κερασόπιτα, και μιας κι εσύ είσαι ξακουστή για τις κερασόπιτές σου, που όλο κερδίζουν βραβεία, αναρωτιόμουν μήπως μπορούσα να την έφερνα αποκεί σε λιγάκι να της δείξεις ένα δυο πράγματα».

Υπό άλλες συνθήκες η Νάνσυ θα μάθαινε ευχαρίστως στην Τζολίν πώς να ετοιμάσει και γαλοπούλα ολόκληρη· ένωθε πως ήταν καθήκον της να είναι διαθέσιμη όταν μικρότερα κορίτσια έρχονταν ζητώντας τα φώτα της για θέματα μαγειρικής, ραπτικής –ακόμα και μαθήματα μουσικής παρέδιδε– ή, εξίσου συχνά, να της εκμυστηρευτούν κάποιο μυστικό τους. Το πώς έβρισκε τον χρόνο και συγχρόνως κατάφερνε «ουσιαστικά να φέρνει βόλτα τη σπιταρόνα των Κλάττερ» και να είναι άριστη μαθήτριά, πρόεδρος της τάξης της, αρχηγός στον Όμιλο για την Αυτοβελτίωση των Νέων και στην Ομάδα Νέων Μεθοδιστών, ικανότατη ιππέας, εξαιρετη μουσικός (πιάνο, κλαρινέτο), νικήτρια κάθε χρόνο στο πανηγύρι της κομητείας (σε ζαχαροπλαστική, μαρμελάδες και γλυκά του κουταλιού, κέντημα, ανθοδετική) – πώς ένα κορίτσι που δεν είχε κλείσει ακόμα τα δεκαεφτά μπορούσε να σηκώνει τέτοια βάρη, και δίχως να «καυχιέται», μονάχα με μια λαμπερή σπιρτάδα, ήταν ένα αίνιγμα που απασχολούσε την κοινότητα, η οποία το έλυne με την εξήγηση: «Είναι καπάτσα. Απ' τον γέρο της το πήρε». Σαφέστατα, το δυνατότερο σημείο της, το ταλέντο που υποστήριζε όλα τα υπόλοιπα, προερχόταν απ' τον πατέρα της: είχε εξαιρετικά οργανωτικό πνεύμα. Κάθε στιγμή είχε τον προορισμό της· ήξερε ακριβώς, κάθε ώρα της ημέρας, τι θα έπρεπε να κάνει και πόσο χρόνο θα χρειαζόταν. Κι αυτό ήταν το πρόβλημα με τη σημερινή μέρα: την είχε παραφορτώσει με υποχρεώσεις. Είχε δεσμευτεί να βοηθήσει ένα άλλο γειτονόπουλο, τη Ρόξι Λι Σμιθ, μ' ένα σόλο

τρομπέτας που η Ρόξι Λι σκόπευε να εκτελέσει σε μια συναυλία του σχολείου· είχε υποσχεθεί να κάνει τρεις περίπλοκες εξωτερικές δουλειές για τη μητέρα της· και είχε κανονίσει να παρευρεθεί σε μια συνάντηση του Ομίλου Αυτοβελτίωσης στο Γκάρντεν Σίτυ μαζί με τον πατέρα της. Κι έπειτα είχε να φτιάξει και το μεσημεριανό και μετά το μεσημεριανό να στρωθεί στη δουλειά για τα φορέματα των παρανύφων στον γάμο της Μπέβερλυ, τα οποία είχε σχεδιάσει και θα έπρεπε να ράψει η ίδια. Όπως είχαν τα πράγματα, δεν υπήρχε χώρος και χρόνος για το μάθημα παρασκευής κερασόπιτας στην Τζολίν. Εκτός κι αν μπορούσε να ακυρώσει κάτι.

«Κυρία Κατς; Μπορείτε να μείνετε στη γραμμή δυο λεπτάκια;»

Διασχίζοντας το σπίτι ίσαμε την άλλη άκρη, πήγε στο γραφείο του πατέρα της. Το γραφείο, που είχε κι εξωτερική είσοδο για τους συνηθισμένους επισκέπτες, χωριζόταν απ' τη σάλα με μια συρόμενη πόρτα· μολονότι ο κύριος Κλάττερ μοιραζόταν περιστασιακά το γραφείο με τον Τζέραλντ Βαν Φλιτ, έναν νεαρό που τον βοηθούσε στη διαχείριση της φάρμας, ήταν κατά βάση το ησυχαστήριό του – ένα συγυρισμένο άδυτο, με επένδυση από βερνικωμένη καρυδιά, όπου, περιτριγυρισμένος από βαρόμετρα, διαγράμματα βροχοπτώσεων κι ένα ζευγάρι κιάλια, ο κύριος Κλάττερ καθόταν σαν καπετάνιος στην καμπίνα του, ένας πλοηγός που ήλεγχε το ενίοτε επικίνδυνο δρομολόγιο Ρίβερ Βάλλεϋ από τη μίαν εποχή στην άλλη.

«Μην ανησυχείς» είπε, απαντώντας στο πρόβλημα της Νάνσυ. «Άσε τον όμιλο. Θα πάω με τον Κένυον».

Κι έτσι, σηκώνοντας το τηλέφωνο του γραφείου, η Νάνσυ είπε στην κυρία Κατς βεβαίως, να φέρει την Τζολίν τώρα κιόλας. Ωστόσο, κατέβασε το ακουστικό συνοφρωμένη. «Πολύ περίεργο» είπε, κοιτώντας τριγύρω στο γραφείο και βλέποντας τον πατέρα της να βοηθάει τον Κένυον να κάνει μια πρόσθεση και στο άλλο γραφείο, στο παράθυρο, τον κύριο

Βαν Φλιτ, που είχε μια μελαγχολική, τραχιά γοητεία η οποία την έκανε να τον αποκαλεί Χίθκλιφ πίσω απ' την πλάτη του. «Μου μυρίζει τσιγαρίλα».

«Στο χνότο σου;» ρώτησε ο Κένυον.

«Όχι, χωρατατζή. Στο δικό σου».

Αυτό τον έκανε να σωπάσει, διότι ο Κένυον, όπως ήξεραν και οι δύο, κάπνιζε μια στο τόσο ένα τσιγάρο στα κλεφτά – μα απ' την άλλη, το ίδιο έκανε και η Νάνσυ.

Ο κύριος Κλάττερ χτύπησε μια φορά τα χέρια. «Τέλος. Εδώ είναι γραφείο».

Τώρα, στο πάνω πάτωμα, η Νάνσυ φόρεσε ένα ξεθωριασμένο Levi's κι ένα πράσινο πουλόβερ και πέρασε στον καρπό της το τρίτο πιο ανεκτίμητο απόκτημά της, ένα χρυσό ρολόι· ο καλύτερός της τετράποδος φίλος, ένας γάτος ονόματι Έβινρουντ, κατείχε τη δεύτερη θέση και πάνω ακόμα κι απ' τον Έβινρουντ βρισκόταν το δαχτυλίδι με τον σφραγιδόλιθο που της είχε χαρίσει ο Μπόμπυ, η ογκώδης απόδειξη ότι «είχαν σταθερό δεσμό», το οποίο φορούσε (όταν το φορούσε – με το παραμικρό καβγαδάκι το 'βγαζε) στον αντίχειρα, διότι ακόμα και με σελοτέιπ το αντρικό του φάρδος έπεφτε πολύ μεγάλο για τα υπόλοιπα δάχτυλα. Η Νάνσυ ήταν ωραίο κορίτσι, λυγερόκορμη κι ευκίνητη σαν αγόρι. Τα ομορφότερα χαρακτηριστικά της ήταν τα κοντοκουρεμένα, λαμπερά καστανά της μαλλιά (που τα βούρτσιζε εκατό φορές κάθε πρωί κι άλλες τόσες κάθε βράδυ) και η αλαβάστρινη απ' το σαπούνι επιδερμίδα της, που είχε ακόμα μερικές αχνές φακίδες και ροδοκόκκινες κηλίδες απ' τον ήλιο του περασμένου καλοκαιριού. Όμως ήταν τα μάτια της, αρκετά μακριά το ένα απ' το άλλο, φωτεινά παρά το σκούρο χρώμα τους, σαν μπίρα που την κρατάς στο φως, που την έκαναν μονομιάς αξιαγάπητη κι ανήγγειλαν ευθύς την απουσία κάθε καχυποψίας απ' την ψυχή της, τη μετρημένη κι ωστόσο τόσο εύκολα εκλυόμενη καλοσύνη της.